

Riktlinjer för vatten och avlopp i bebyggelsegrupper i Norrköpings kommun

SPN 2009/0669-16 349

ANTAGANDEHANDLING

Godkänd i SPN: 2009-12-08, § 16 och (rev.) 2011-10-04, § 184

Antagen i KS: 2010-02-01, § 50 och (rev.) 2011-11-29, § 371

Riktlinjerna har utarbetats av en arbetsgrupp bestående av följande personer:

Stadsbyggnadskontoret

Magnus Gullstrand Ordförande

Bygg och miljökontoret

Therese Boman

Nirmala Kahrmanovic

Norrköping Vatten AB

Per Westling

MiljöInvest AB

Anders Karlsson

Bilder på omslag och i text:

Norrköping Vatten AB (om inget annat anges)

Förord

Syftet

Dokumentet du läser utgör Norrköpings kommuns riktlinjer för utbyggnad av vatten och avlopp för spillvatten i bebyggelsegrupper som saknar tillfredsställande VA-försörjning. Skälen till att kommunen nu upprättar riktlinjer är flera. Ny lagstiftning inom området ställer delvis nya krav på kommunens agerande och ansvar. Vatten- och avloppsfrågorna är mycket viktiga för miljön och för kommuninvånarnas möjligheter att bosätta sig där de önskar. De är också tekniskt, ekonomiskt och politiskt viktiga frågor som berör flera kommunala nämnder och bolag.

Riktlinjerna är tänkta att underlätta kommunens löpande arbete genom att presentera konkreta instruktioner för de moment som är vanligast när VA-försörjning ska ordnas för ett område. Riktlinjerna ska i förlängningen också ge berörda invånare en möjlighet att kunna förutse vad som förväntas av dem och vad de i sin tur kan förvänta sig i form av kommunala åtgärder.

Målet

Rätt tillämpade kommer riktlinjerna att medföra att behovet av VA-försörjning tillgodoses på ett sätt som:

- **Är förutsägbart och baseras på gemensamma, rättvisa principer**
- **Möjliggör snabbare lösningar för problematiska områden**
- **Skyddar känsliga recipienter**
- **Minskar den totala föroreningsbelastningen från hushållen så att god ekologisk och kemisk vattenstatus uppnås i sjöar och vattendrag**

Målgrupp och status

Riktlinjerna vänder sig till alla som i handläggning eller beslut av ärenden hanterar frågor som rör VA-försörjning. Främst är det dock Stadsplaneringsnämnden (SPN), Byggnads- och miljöskyddsnämnden (BMN) samt kommunens VA-huvudman, Norrköping Vatten AB som förväntas få störst användning för riktlinjerna. Genom att riktlinjerna är styrande för flera nämnders arbete och även för arbetet inom kommunala bolag har Kommunstyrelsen (KS) bedömts vara den lämpliga nivån för fastställande.

VA-gruppen, Norrköping 2009-12-08, reviderad 2011-08-17

Magnus Gullstrand
Stadsbyggnadskontoret

Therese Boman
Bygg och miljökontoret

Per Westling
Norrköping Vatten AB

Nirmala Kahrmanovic
Bygg och miljökontoret

Innehållsförteckning

FÖRORD	3
RIKTLINJER FÖR VATTEN OCH AVLOPP I BEBYGGELSEGRUPPER I NORRKÖPINGS KOMMUN.....	5
VATTEN – BÅDE EN LIVSNÖDVÄNDIGHET OCH ETT PROBLEM.....	5
<i>Vårt viktigaste livsmedel.....</i>	5
<i>.....och transportör för våra restprodukter</i>	5
<i>Vattendirektivet - ett steg på vägen</i>	6
ANSVARSFÖRDELNING FÖR VA-FÖRSÖRJNINGEN	7
<i>Så här säger lagen</i>	7
<i>Verksamhetsområde – vad är det?</i>	8
<i>Detta är kommunens ansvar.....</i>	9
<i>.....och detta är den enskildes ansvar.....</i>	9
RIKTLINJERNA I DEN KOMMUNALA PLANERINGEN.....	11
<i>En del av den kommunala styrmodellen</i>	11
<i>Riktlinjernas genomförande och giltighet</i>	11
<i>Överordnade kommunala planer och program.....</i>	11
MANUAL FÖR UTBYGGNAD AV VATTEN OCH AVLOPP I BEBYGGELSEGRUPPER MED 10 HUSHÅLL ELLER FLER	13
<i>Metod för utbyggnad av vatten och avlopp i Norrköping.....</i>	14
<i>Tabell 1. Bedömning av behovet av fysisk planering.....</i>	18
<i>Tabell 2. Prioritering av områden för utbyggnad och åtgärdskrav.....</i>	19
<i>Tabell 3. Bedömning av ansvar för VA-utbyggnad</i>	20
<i>Tabell 4. Klassificering av recipienternas känslighet.....</i>	21
VÄGLEDANDE PRINCIPER.....	22
<i>Val av lösning.....</i>	22
<i>Finansiering.....</i>	23
<i>Ta över och allmänt förklara anläggningar.....</i>	24
KONSEKVENSBESKRIVNING	25
<i>Miljökonsekvenser</i>	25
<i>Ekonomiska konsekvenser</i>	26
<i>Sociala konsekvenser.....</i>	28

DOKUMENT SOM UPPRÄTTAS OCH Á JOURHÅLLS SOM ETT RESULTAT AV RIKTLINJERNA

VA-HUVUDMANNENS STANDARD FÖR VA-ANLÄGGNING
 FÖRTECKNING ÖVER BEBYGGELSEGRUPPER I KOMMUNEN MED 10 HUSHÅLL ELLER FLER
 VERKSAMHETSPLAN FÖR VA I BEBYGGELSEGRUPPER (VA-PLAN)
 UPPFÖLJNING AV VA-PLAN

Riktlinjer för vatten och avlopp i bebyggelsegrupper i Norrköpings kommun

Vatten – både en livsnödvändighet och ett problem

Vårt viktigaste livsmedel.....

Endast tre procent av vattnet på jorden är sötvatten. Av detta är 2/3 bundet som snö och is. Människan kan överleva i flera veckor utan mat men bara i några dagar utan dricksvatten. Tillgången på dricksvatten är också en av de viktigaste begränsande faktorer för hur många människor som kan leva på jorden. Dricksvatten har traditionellt räknats som en lågt värderad förnyelsebar resurs, men den bristande tillgången håller på att göra dricksvatten till en viktig handelsvara som kan transporteras långa sträckor till tätbefolkade regioner där efterfrågan är hög. I flera delar av världen, bland annat Nordafrika, Arabiska halvön, Kina, Indien och USA har man till och med börjat utvinna det man kallar fossilt vatten. Detta är vatten i djupt liggande grundvattentillgångar med så långa omsättningstider att det betraktas som en icke förnyelsebar resurs.

Enligt FN saknar idag över 1 miljard människor tillgång till tjänligt vatten. De pågående klimatförändringarna kommer ytterligare att skärpa konkurrensen om jordens redan begränsade vattenresurser. Varje svensk använder ungefär 10 liter vatten per dygn för dryck och matlagning.

.....och transportör för våra restprodukter

Till skillnad från situationen i många andra länder har vi i Sverige mycket gott om vatten. Det är bara i vissa kustnära områden med stor efterfrågan som brist på dricksvatten kan uppstå under delar av året. Tillgången är så god att vi använder dricksvatten till mycket annat än som livsmedel till exempel hygien, WC, bassängbad och industriproduktion. Många av dessa användnings sätt innebär att vattenresursen förorenas.

Om allt kommunalt dricksvatten som produceras fördelas på alla användare förbrukas cirka 310 liter per person och dygn varav 180 liter förbrukas i hushållen. De övriga 130 litrarna förbrukas internt vid vattenverken, i industri eller för allmänna ändamål som till exempel vid sjukhus och skolor. Förbrukningen i hushållen per person och dygn fördelas så här:

- 65 liter för personlig hygien
- 60 liter för disk och tvätt
- 35 liter för WC-spolning
- 10 liter för dryck och matlagning
- 10 liter för övrig användning

Trots den goda tillgången är det ändå viktigt att även vi i Sverige hushåller med våra vattenresurser. Viktigast är dock att vi inte förorenar våra vattentillgångar eller försämrar möjligheten att använda dem idag eller i framtiden.

Vattendirektivet - ett steg på vägen

Genom de bestämmelser som införts i svensk lag, och som har sin grund i EU:s ramdirektiv för vatten, har vattenkvalitets- och vattenplaneringsfrågor fått större uppmärksamhet. Enligt direktivet ska god vattenstatus uppnås i alla vatten senast år 2015. För de vatten där det finns risk att denna status inte uppnås måste åtgärder vidtas. För att bättre kunna administrera vattenfrågorna beslutade riksdagen 2004 att Sverige skulle delas in i fem vattendistrikt med en vattenmyndighet i varje distrikt.

Karta över Sveriges fem vattendistrikt: 1. Bottenviken, 2. Bottenhavet, 3. Norra Östersjön, 4. Södra Östersjön, 5. Västerhavet. Copyright Lantmäteriet 2006. Ur GSD – produkter ärende 106-2004/188 BD

Ansvarsfördelning för VA-försörjningen

Så här säger lagen

Utbyggnad av VA-försörjning styrs primärt av tre författningar:

- Plan- och bygglagen, PBL, SFS (1987:10)
- Miljöbalken, SFS (1998:808)
- Lagen om allmänna vattentjänster, "Vattentjänstlagen", SFS (2006:412).

Även Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten, SLVFS 2001:30 är tillämpliga.

I *Plan- och bygglagen* (PBL) regleras kommunernas rättighet och skyldighet att genom olika planer styra bebyggelseutvecklingen. Plan- och bygglagen är framåtsyftande och styr planeringen för exploatering. Enligt plan och bygglagen, vilken inleds med en hänvisning till hållbar samhällsutveckling, ska vid planering och planläggning såväl som lovgivning hänsyn tas till god hälsa, föroreningsminimering samt resurshushållning av mark och vatten inklusive kretsloppslösningar.

Miljöbalken utgår från begreppet hållbar utveckling, fokuserar på den ekologiska hållbarheten och är tydlig i sina krav utifrån ett miljöskydds- och hälsoskyddsperspektiv. Miljöbalkens första kapitel är mycket tydligt på att hela balken ska genomsyras av kravet på hållbar utveckling. Med stöd av Miljöbalken kan man till exempel kräva så kallade kretsloppslösningar vid installation av enskilda avlopp, såvida det inte kan anses vara orimligt i det enskilda fallet. Viktigt är dock att medan Plan- och bygglagen kan styra utvecklingen inom ett helt planområde, så bygger Miljöbalken på att man i varje enskilt fall bedömer vad som kan krävas. Vid bedömningen av vilka krav på hänsyn som kan ställas, ska särskilt beaktas nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Såväl Plan- och bygglagen som Miljöbalken bygger således på avvägningar, där det ytterst är politik, teknik och ekonomi som avgör hur långt man kan gå beträffande krav på olika former av försiktighetsmått för att till exempel uppnå kretslopp i det enskilda fallet. Det viktiga undantaget i både Miljöbalken och Plan- och bygglagen är sådana situationer där det finns rättsligt bindande miljökvalitetsnormer, då är det istället dessa som sätter gränserna för utsläpp med mera och en avvägning mellan olika intressen blir därmed inte möjlig.

Miljökvalitetsnormer förväntas bli än mer vanliga i svensk rätt när ramdirektivet för vatten på allvar och med full kraft börjar återspeglas i lagstiftningen. I vilken utsträckning detta kommer att innebära bindande gränsvärden, stödjande riktvärden eller målsättningar är ännu inte klart. Förutom det faktum att Miljöbalken ställer strängare krav än vad tidigare författ-

ningar på området gjort, så är det i dagsläget inte möjligt att närmare precisera vilka gränser och krav som kommer att gälla.

Utgångspunkten för *Vattentjänstlagen* är att det i första hand är en uppgift för det allmänna att tillhandahålla vatten- och avloppsförsörjning i situationer då det behövs samlade VA-lösningar. VA-lagstiftningen ska inte bara tillgodose hälsoskyddet utan även bidra till en hållbar utveckling och god resurshushållning. Detta betyder att kommunen är skyldig att ordna vatten- och/eller avloppsförsörjning i ett större sammanhang om det behövs av hälsoskydds- eller miljöskäl. Vid inrättande och drift av VA-anläggning ska hushållning med naturresurser beaktas.

Vissa aspekter på utbyggnad av VA-försörjning styrs också av andra lagar. *Anläggningslagen* (SFS 1973) reglerar så kallade gemensamhetsanläggningar. Detta är anläggningar som är gemensamma för flera fastigheter och som förvaltas av fastighetsägarna tillsammans. Råd och rekommendationer för små vattentäkter finns hos Socialstyrelsen (Socialstyrelsen 2003) och vad gäller utsläpp till vatten finns Naturvårdsverkets Allmänna råd om små avloppsanläggningar för hushållspillvatten. Behovet av VA-planering kommer i många fall att aktualiseras av de åtgärdsprogram som kommer att tas fram utifrån arbetet med att genomföra ramdirektivet för vattens ambitioner att uppnå god vattenstatus.

Texten ovan har med marginella ändringar lånats från Svenskt Vatten Rapport 2008:11, Handbok om VA i omvandlingsområden, Törneke, Tilly, Kärrman, Johansson och van Moeffaert.

Verksamhetsområde – vad är det?

Ett verksamhetsområde för kommunalt vatten och/eller avlopp är ett avgränsat område inom vilket vatten- och avloppsförsörjningen ska ske genom kommunala VA-anläggningar. Kommunfullmäktige fastställer verksamhetsområdets gränser och det ska tydligt framgå vilka fastigheter som ingår.

Ett verksamhetsområde är juridiskt viktigt eftersom området utgör en gräns inom vilket vattentjänstlagens bestämmelser gäller. Vattentjänstlagen är en strikt lag som reglerar förhållandet mellan VA-huvudman och de fastighetsägare som ingår i ett verksamhetsområde. Såväl VA-huvudman som fastighetsägare har rättigheter och skyldigheter.

VA-huvudmannen är skyldig att förse samtliga fastigheter inom ett verksamhetsområde med vatten- och avloppsförsörjning om fastigheten har behov av detta. Fastigheter för bostadsändamål anses till exempel alltid ha behov av vatten och avlopp. Inom ett verksamhetsområde för VA har en fastighetsägare inte möjlighet att välja om fastighetens vatten- och avloppsförsörjning ska ske via den kommunala VA-anläggningen eller enskilda (egna) VA-anläggningar.

Detta är kommunens ansvar.....

Kommunens och andra myndigheters uppgifter i samband med utbyggnad av VA kan sammanfattas på följande sätt:

- Planering och utförande av VA-försörjning enligt Lagen om allmänna vattentjänster
 - Ansvar: VA-huvudmannen, Norrköping Vatten AB
- Tillsyn enligt Lagen om allmänna vattentjänster
 - Ansvar: Länsstyrelsen
- Fysisk planering enligt Plan- och bygglagen
 - Ansvar: Stadsplaneringsnämnden
- Tillsyn och prövning enligt Plan- och bygglagen
 - Ansvar: Byggnads- och miljöskyddsnämnden
- Tillsyn och prövning enligt Miljöbalken
 - Ansvar: Byggnads- och miljöskyddsnämnden
- Tillsyn enligt livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten
 - Ansvar: Byggnads- och miljöskyddsnämnden

Dessutom finns flera andra styrande instrument att tillgå såsom kommunala planer, program och riktlinjer, taxor och avgiftssystem.

Genom att kommunen har ett samlat ansvar för alla delar i planeringen av VA-försörjningen inom kommunens gränser måste man även se utanför det befintliga verksamhetsområdet och då göra bedömningar av om verksamhetsområdet behöver utökas.

VA i bebyggelsegrupper med färre än 10 hushåll hanteras i egna riktlinjer antagna av Byggnads och miljöskyddsnämnden, se "Riktlinjer för enskilda avlopp". *Denna gränsdragning överensstämmer också med Livsmedelsverkets föreskrifter där små vattenverk definieras som verk som tillhandahåller mindre än 10 m³ per dygn eller som försörjer färre än 50 personer.*

Även hantering av dagvatten bör ses som en del i kommunens totalansvar för VA-frågorna. I Norrköping hanteras dagvattenfrågan i egna riktlinjer, se "Riktlinjer för dagvattenhantering i Norrköpings kommun".

.....och detta är den enskildes ansvar

Den enskilde har alltid det yttersta ansvaret för att hans/hennes sätt att leva inte ger upphov till oacceptabla följder för vare sig medmänniskor eller miljön. Detta gäller också frågor kopplade till VA-försörjningen.

Miljöbalkens regler avseende utsläpp av avloppsvatten vänder sig till alla invånare i Sverige och ska följas oavsett om det riktas några krav från myndigheten eller inte. Enligt denna lagstiftning ska avloppsvatten avledas och renas eller tas omhand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer.

På den enskildes ansvar ligger också att följa de krav på åtgärd som ställs i beslut från berörda myndigheter.

Även Miljöbalkens allmänna hänsynsregler är tillämpliga på den enskilde. Framst är det kanske reglerna om att ersätta kemiska produkter som kan innebära risker för människor eller för miljön som kan tillämpas på VA-försörjningen och då allra främst i situationer där avloppsreningen är bristfällig.

Vy över delar av Slottshagens avloppsreningsverk, Norrköping.

Riktlinjerna i den kommunala planeringen

En del av den kommunala styrmodellen

Riktlinjerna för vatten och avlopp i bebyggelsegrupper i Norrköpings kommun utgör en del i den kommunala styrmodellen. Enligt denna hanteras frågor som har ett tydligt inslag av politisk viljeinriktning i planer eller program som antas av kommunfullmäktige. Frågor av mer praktisk och handfast karaktär hanteras i riktlinjer. Arbetet enligt riktlinjerna sker under ledning av "Ledningsgruppen för vattenfrågor" som organisatoriskt är underställd Stadsplaneringsnämnden.

Riktlinjernas genomförande och giltighet

Riktlinjerna ska tillämpas vid genomförande av berörda verksamheters arbete. Eftersom riktlinjerna innehåller beskrivningar av både arbetssätt och fysiska åtgärder som kan innebära ökade kostnader är det också nödvändigt att de även utgör en grund för nämndernas uppdragsplaner samt kontorens verksamhetsplaner.

Riktlinjerna gäller tillsvidare och kan omgående efter antagandet tillämpas fullt ut i handläggning och planering. Justeringar, ändringar och sänkt ambitionsnivå ska motiveras och konsekvensbeskrivas i enlighet med kommunens styrmodell.

Överordnade kommunala planer och program

VA-försörjning utgör en viktig fråga både ur miljösynpunkt och för den fysiska planeringen. Övergripande målformuleringar och strategier återfinns därför i Norrköpings miljöprogram "Leva i Norrköping (2002) samt i översiktplanen ÖP 90. I ÖP 02 "Utvecklingsplan för staden" har inga mål för VA-försörjningen formulerats.

Däremot återfinns inriktningsformuleringar i den gemensamma översiktplanen (GÖP) för Linköping och Norrköping, (antagen 2010).

Ur Miljöprogrammet "Leva i Norrköping"

Kommunalt mål

Senast år 2005 tas hänsyn till lokala förhållanden vid all planering och lovgivning av bebyggelsegrupper och enskilda byggnader i syfte att minimera energibehovet, underlätta omhändertagande av vatten, avlopp och dagvatten samt för att minska risker för störningar avseende radon, buller och luftföroreningar.

Åtgärdsförslag

- Vid utformning av planer säkerställa att hänsyn tas till lokala förhållanden i syfte att minska energiförbrukning, underlätta omhändertagande av spill- och dagvatten.
Ansvar: Stadsplaneringsnämnden
- Vid lovgivning ställa krav på att byggherren/exploatören tar hänsyn till lokala förhållanden i syfte att minska energiförbrukning samt underlätta ett miljömässigt gynnsamt omhändertagande av spill- och dagvatten.
Ansvar: Byggnads- och miljöskyddsnämnden

Ur Översiktsplanen, ÖP 02 "Utvecklingsplan för staden"

Strategi

Ingen strategi kopplad till VA-försörjningen finns i ÖP-02.

Riktlinjer

Det gäller att undvika en utglesning av staden till halvperifera lägen. Utspird stadsstruktur hindrar effektivt utnyttjande av den allmänna infrastrukturen, däribland teknisk försörjning av vatten- och avlopp, eldistribution och trafik. Risken och kostnaderna för distributionsstörningar ökar. Kollektivtrafik och annan service är svår att etablera i glesa, halvperifera områden.

Ur Översiktsplanen, ÖP 90

Mål

Kommunen ska verka för att all samlad bebyggelse med viss påverkan på miljön ska få ordnad vatten- och avloppsförsörjning.

Beskrivningar

I planen finns en omfattande redovisning av VA-situationen i kommunen som den såg ut i slutet av 1980-talet. Planens ålder gör dock att många av beskrivningarna inte längre är relevanta.

Ur Gemensam Översiktsplan för Linköping och Norrköping, GÖP 2010

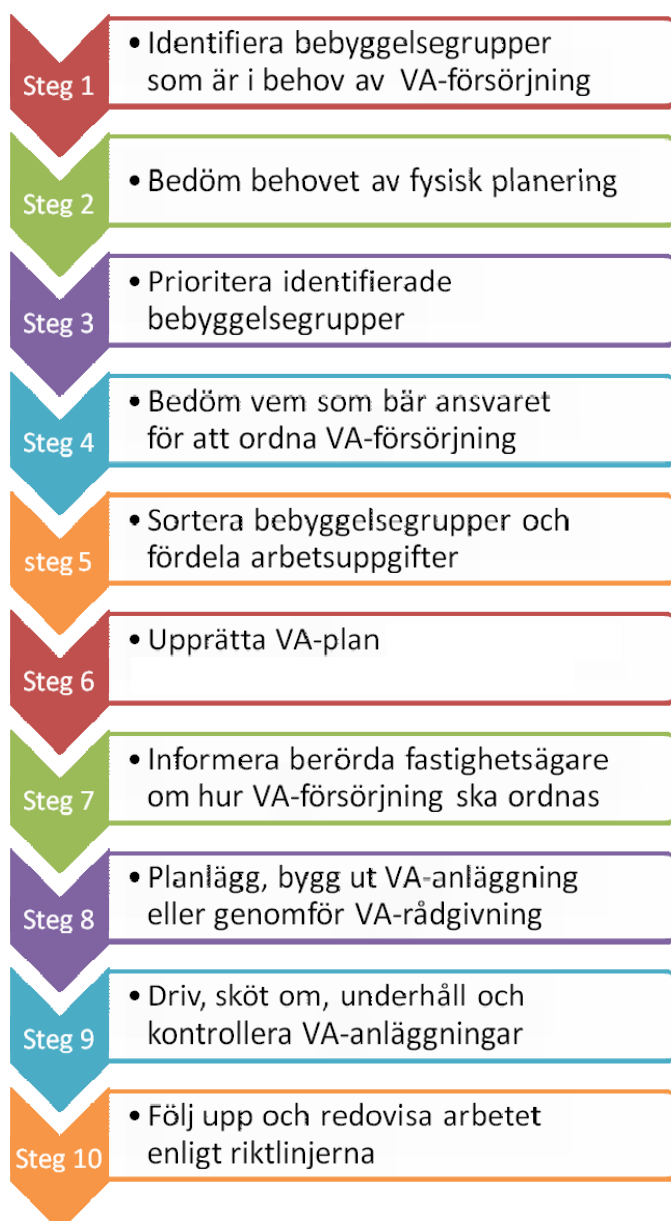
En långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning och avloppshantering utanför tätorterna behöver prioriteras. Möjligheterna att på sikt bygga samman de båda kommunernas system för vatten- och avloppsförsörjning bör undersökas med målet att minska sårbarheten i systemen och ge Norrköping tillgång till en bättre reservvattentäkt.

Manual för utbyggnad av vatten och avlopp i bebyggelsegrupper med 10 hushåll eller fler

I dessa riktlinjer presenteras en metod för kommunens sätt att arbeta med utbyggnad av VA i bebyggelsegrupper med 10 hushåll eller fler. Riktlinjerna erbjuder kommunala förvaltningar och myndigheter, VA-huvudmannen och exploatörer handfasta verktyg för att på ett praktiskt inriktat sätt ta sig an aktuella frågor. Systemet bygger på ett stegvis förfarande i 10 steg där kompetens från alla berörda kommunala förvaltningar och VA-huvudmannen arbetar tillsammans för att nå den mest lämpliga lösningen i varje enskilt område.

Till hjälp finns också tydliga hänvisningar till bedömningsgrunder, standarder, projekt och vägledande principer. Hur riktlinjerna ska användas framgår av principskissen nedan:

Bild. Flödesschema över föreslaget arbetssätt vid utbyggnad av VA i bebyggelsegrupper med 10 hushåll eller fler.

Metod för utbyggnad av vatten och avlopp i Norrköping

OBSERVERA! För samtliga moment i tabellerna nedan gäller att där inget annat anges, ligger ansvaret för genomförandet hos VA-gruppen som är underställd Ledningsgruppen för vattenfrågor.

Moment	Beskrivning	Tabell
<p>Steg 1. Identifiera områden</p>	<p>Steg 1 i arbetet med utbyggnad av VA är att <u>inventera och sammanställa</u> samt att årligen å jourhålla tillgänglig information om kommunens områden med 10 hushåll eller fler samt om aktuella exploateringsprojekt där bebyggelse av en sådan omfattning planeras. Inventeringen ska resultera i en förteckning över sådana områden i kommunen innehållande följande fakta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bebyggelsegruppens namn • Befintlig eller planerad bebyggelse • Avrinningsområdets namn • Närmaste recipientens namn <ul style="list-style-type: none"> ○ Recipientklass enligt Tabell 4 (Klass 1-3) • Hushåll inom bebyggelsegruppen (antal) <ul style="list-style-type: none"> ○ Varav hushåll med medlemmar som är permanentboende (antal) • Tillfredsställande VA-försörjning <ul style="list-style-type: none"> ○ Dricksvattenförsörjning (ja/nej) ○ Spillvattenrening (ja/nej) ○ Dagvattenhantering (ja/nej) • Behov av utbyggnad av VA-försörjning (ja/nej) 	<p>4</p>
<p>Steg 2. Bedöm behovet av fysisk planering</p>	<p>Steg 2 är att bedöma om utbyggnaden av VA-försörjning i de områden som saknar tillfredsställande VA-försörjning bör föregås av fysisk planering. Bedömningen ska ske i enlighet med Tabell 1 "Bedömning av behovet av fysisk planering".</p> <p>Observera att om detaljplanering inte är brådskande av andra skäl än utbyggnad av VA-försörjning, bör områden detaljplaneras i den ordning som bestäms av resultatet av prioriteringen enligt steg 3 nedan.</p>	<p>1</p>
<p>Steg 3. Prioritera områden</p>	<p>Steg 3 är att prioritera utvalda områden som saknar tillfredsställande VA-försörjning.</p> <p>Prioriteringen ska ske i enlighet med Tabell 2 "Prioritering av områden för utbyggnad och åtgärdskrav".</p>	<p>2</p>

Moment	Beskrivning	Tabell
<p>Steg 4. Bedöm ansvarsfrågan</p>	<p>Steg 4 är att bedöma vem som ska bära ansvaret för att VA-försörjning byggs ut. Bedömningen ska ske i enlighet med Tabell 3 "Bedömning av ansvar för VA-utbyggnad".</p> <p>Det är kommunen som bär ansvaret i områden där det av miljö- eller hälsoskäl finns behov av att ordna VA-försörjningen i ett större sammanhang. I övriga områden är det berörda fastighetsägare som är ansvariga för att försörjningen ordnas, enskilt eller gemensamt.</p>	<p>3</p>
<p>Steg 5. Sortera områden och fördela arbete</p>	<p>Steg 5 är att sortera aktuella bebyggelsegrupper i prioriteringsordning baserat på resultatet av föregående steg 1-4. Sorteringen sker i tre grupper baserat på vilken aktör som bär ansvaret för nästa steg i arbetet.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Områden där fysisk planering är nödvändig Ansvar: Stadsplaneringsnämnden 2. Områden där kommunen är ansvarig för utbyggnad och där fysisk planering inte krävs Ansvar: VA-huvudmannen 3. Områden där VA-utbyggnad ska ske genom gemensamhetsanläggning och där fysisk planering inte krävs Ansvar: Byggnads och miljöskyddsnämnden 	
<p>Steg 6. Upprätta VA-plan</p>	<p>Steg 6 är att årligen upprätta en verksamhetsplan för VA i bebyggelsegrupper baserat på utfallet i Steg 1-5. För denna plan ska följande gälla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • VA-planen ska hantera områden där arbete med fysisk planering, utbyggnad av VA, VA-rådgivning och eller uppföljning kommer att genomföras inom VA-planens tidsperiod • Planen ska ange en preliminär tidplan för respektive område fram till den punkt då området har en tillfredsställande VA-försörjning • Upprättande av VA-plan Ansvar: Ledningsgruppen för vattenfrågor • Antagande av VA-plan under 1:a halvåret Ansvar: Stadsplaneringsnämnden <p>I samband med upprättandet av VA-planen ska stadsbyggnadskontoret (fysisk planering), bygg och miljökontoret respektive VA-huvudmannen utreda arbetsuppgifter inom sina områden enligt Steg 5 med avseende på metod, kostnad och tid.</p>	

Moment	Beskrivning	Tabell
<p>Steg 7. Förankra och informera</p>	<p>Steg 7 i utbyggnad av VA utgörs av förankrings- och informationsarbete gentemot berörda fastighetsägare i områden som omfattas av VA-planen.</p> <p>Första informationen till berörda fastighetsägare bör alltid innehålla uppgifter om minst följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Resultatet av Steg 2-4; behov av fysisk planering, prioritering av området, ansvar för utbyggnad av VA • Kommunens tidplaner i fråga om fysisk planering, utbyggnad av VA-anläggning eller krav på åtgärd • Vem fastighetsägarna kan vända sig till med frågor och synpunkter <p>Samt i förekommande fall också:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Förutsättningarna för kommunens övertagande av gemensamhetsanläggning, se ”Vägledande principer” <p>Informationen till berörda fastighetsägare bör ges med en framförhållning om minst 3 år före det att kostnader för planerade åtgärder uppkommer för den enskilde.</p> <p>Ansvar: Enligt fastslagen arbetsfördelning i Steg 5. Övriga berörda aktörer bör bistå inom sitt kompetensområde.</p>	
<p>Steg 8. Genomföra</p>	<p>Steg 8 är att genomföra de arbetsmoment som omfattas av VA-planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Detaljplaneläggning i den omfattning som bedömts nödvändig enligt Tabell 1. • Bygga ut VA-anläggning i enlighet med VA-huvudmannens standard för VA-anläggning. Se också ”Vägledande principer” • Driva VA-rådgivningsprojekt <p>Ansvar: Enligt fastslagen arbetsfördelning i Steg 5</p>	<p>1</p>

Moment	Beskrivning	Tabell
<p>Steg 9. Driva, sköta och underhålla</p>	<p>Ansvar och omfattning</p> <p>Drift, skötsel och underhåll av allmän VA-anläggning respektive gemensamhetsanläggning ska skötas enligt VA-huvudmannens standard för VA-anläggning alternativt enligt villkor i gällande myndighetsbeslut.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Allmänna VA-anläggningar Ansvar: VA-huvudmannen. • Gemensamhetsanläggning Ansvar: Den samfällighet eller annan organisation som utgör verksamhetsutövare enligt Miljöbalken <p>Ansvarig får överlåta på annan att utföra drift, skötsel och underhåll.</p> <p>Servicepaket med mera</p> <p>Huvudmannen kan erbjuda drift, skötsel och underhåll till verksamhetsutövare för sådana gemensamhetsanläggningar som anordnats i enlighet med VA-huvudmannens standard i dessa riktlinjer.</p>	
<p>Steg 10. Följa upp och redovisa</p>	<p>Arbetet med utbyggnad av VA enligt dessa riktlinjer ska årligen följas upp, dokumenteras och redovisas. Uppföljningen ska omfatta de bebyggelsegrupper och de arbetsuppgifter som beskrivits i VA-planen, se Steg 6 "Upprätta VA-plan".</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sammanställning och avrapportering till ledningsgruppen för vattenfrågor avseende detaljplanearbete i aktuella områden Ansvar: Stadsbyggnadskontoret, fysisk planering • Sammanställning och avrapportering till ledningsgruppen för vattenfrågor avseende utbyggnad av allmän VA-anläggning Ansvar: VA-huvudmannen • Sammanställning och avrapportering till ledningsgruppen för vattenfrågor avseende VA-rådgivningsarbete Ansvar: Bygg och miljökontoret • Sammanställning av kommunens och VA-huvudmannens arbete samt årlig redovisning till stadsplaneringsnämnden Ansvar: Ledningsgruppen för vattenfrågor • Beslut om godkännande av redovisning och uppföljning Ansvar: Stadsplaneringsnämnden 	

Tabell 1. Bedömning av behovet av fysisk planering

Kommunens planer för området	VA-utbyggnad kan ske	Klass
1. Detaljplan (byggnadsplan/avstyckningsplan) finns och den tillåter tillräckligt stora byggrätter 2. Området är inte detaljplanelagt, det vill säga inga begränsningar för bebyggelsens storlek finns 3. En avstyckningsplan (byggnadsplan) finns som inte anger storleken på byggrätterna 4. Kommunen har inga planer på ny bebyggelse i området	Utan ny eller ändrad detaljplan	3
1. Detaljplan finns och den tillåter för små byggrätter 2. Kommunen har inga planer på ny bebyggelse inom en 10-årsperiod 3. Kommunen kan tänka sig ny bebyggelse i en framtid, men oklart hur mycket och när. Oavsett markägare ska stadsbyggnadskontoret göra en bedömning om antal nya tomter och utforma det som ett förslag till inriktningsbeslut som ska godkännas av stadsplaneringsnämnden. Inriktningsbeslutet ligger sedan till grund för dimensionering av VA-huvudmannens ledningar	Parallellt med tillägg till befintlig detaljplan eller innan en framtida detaljplan görs utifrån inriktningsbeslutet	2
1. Kommunen planerar för ny bebyggelse av större omfattning, service med mera eller för förtätning av befintlig bebyggelse i området	Efter att ny detaljplan har upprättats	1

Färgerna och klassningen i tabellen illustrerar ett stigande behov av fysisk planering där Grönt, klass 3 innebär inget behov och Rött, klass 1 innebär att det finns ett stort behov av fysisk planering.

Förklaring till tabell:

Enligt VA-lagen (lagen om allmänna vattentjänster) finns det inget krav på att ett område ska vara detaljplanelagt innan kommunalt VA byggs ut. Frågan om utbyggnad av VA kan dock inte helt frikopplas från frågan om detaljplaneläggning.

Behovet av detaljplaneläggning i samband med VA-utbyggnaden kan variera mellan olika områden. Därför ska planläggning endast ske där det är absolut nödvändigt. För att bedöma behovet av fysisk planering i samband med utbyggnad av VA-försörjning ska tabellen tillämpas.

Tabell 2. Prioritering av områden för utbyggnad och åtgärdskrav

Närmaste recipientens känslighet*	Bebyggelsens belastning			
	<i>Avser antalet enskilda hushåll inom bebyggelsegruppen. Antalet permanenthushåll ska multipliceras med en faktor 2 för att bättre svara mot belastningen.</i>			
	10-30	30-60	60-90	>90
3	3	3	2	1
2	3	2	1	1
1	2	1	1	1

*Avser klassning av recipient enligt **Tabell 4** "Klassificering av recipienternas känslighet"

Förklaring till tabell:

Prioritering

Område **X** ligger vid en recipient som har recipientklass 2 vid en bedömning enligt **Tabell 4** "Klassificering av recipienternas känslighet". Inom området finns enligt folkbokföringen 25 permanentushåll medan 13 av fastigheterna endast nyttjas för fritidsboende.

Enligt **Tabell 2** ovan får området följande prioritering:

Antal hushåll: $25 \cdot 2 + 13 = 63$ st.

Recipientklass: 2

Prioritetsgrupp: 1

Område **Y** ligger vid en recipient som har en lägre känslighet, 3, och är ett mer renodlat fritidsområde. Inom området finns 48 fritidshushåll och endast 5 permanentushåll.

Enligt **Tabell 2** ovan får området följande prioritering:

Antal hushåll: $5 \cdot 2 + 48 = 58$ st.

Recipientklass: 3

Prioritetsgrupp: 3

OBS! Inom respektive prioritetsgrupp ska antal hushåll vara avgörande. Vid lika antal ska antal permanentushåll vara avgörande.

Tabell 3. Bedömning av ansvar för VA-utbyggnad

Andel permanent*	Antal hushåll**		
	10-30	30-60	>60
<20%	2	2	1
20-50%	2	1	1
>50%	2	1	1

*Avser hushåll med medlemmar som är permanent skrivna på adressen

**Avser antal enskilda hushåll i småhus eller lägenhet inom bebyggelsegruppen

Förklaring till tabell:

Om VA-försörjningen med hänsyn till människors hälsa eller miljön behöver lösas i ett ”större sammanhang” är kommunen enligt lag skyldig att dels bestämma ett verksamhetsområde av lämplig storlek och dels etablera en allmän VA-anläggning inom detta område. Tabellen ovan visar inom vilka typer av områden man alltid kan anta att det finns ett sådant behov av att lösa VA-försörjningen i ett större sammanhang (**Klass 1**).

I områden med färre hushåll eller där bebyggelsen domineras av fritidsboende (**Klass 2**) finns det oftast inte behov av en lösning i ett ”större sammanhang”. Trots detta är de fysiska förutsättningarna ofta sådana att VA-frågan måste lösas gemensamt. De berörda fastighetsägarna bör då kollektivt ta ett ansvar för att ordna en tillfredsställande vatten- och avloppsförsörjningen för sitt område.

Med siffror som anges i tabellen avses:

1 = Allmän VA-anläggning – VA-verksamhetsområde

2 = Gemensamhetsanläggning för VA

- a. Undantag** – Bebyggelsegrupp där det är uppenbart att VA-försörjningen bäst löses genom en allmän VA-anläggning.

Område **X** med totalt 38 hushåll varav 66 % permanent (25 permanent, 13 fritid) utgör därmed ett område i **klass 1** där kommunen bär ansvar för VA-försörjningen och där allmän VA-anläggning byggs ut.

Område **Y** med totalt 53 hushåll varav 9 % permanent (5 permanent, 48 fritid) utgör därmed ett område i **klass 2** där fastighetsägarna bär ansvar för att ordna VA-försörjningen och där det krävs en gemensam lösning.

Tabell 4. Klassificering av recipienternas känslighet

4A. Skydd av naturvärde	Recipientens känslighet		
	3. Mindre känslig	2. Känslig	1. Mycket känslig
Klassning i Naturvårdsprogrammet*	Utanför klassat område	Lokalt intresse & Kommunalt intresse	Nationellt intresse & Regionalt intresse

* Avser endast klassning av berört vattenområde

4B. Skydd av dricksvatten	Recipientens känslighet		
	3. Mindre känslig	2. Känslig	1. Mycket känslig
Täkter > 10 m ³ /dygn	Utanför skyddsområde*	-	Inom skyddsområde*

* För vattentäkter utan fastställt skyddsområde ska ett tänkt skyddsavstånd motsvarande det hos ett fastställt skyddsområde tillämpas. För grundvattentäkter tillämpas en tillrinningstid motsvarande 1 år och i yvattentäkter ska 24 timmars tillrinningstid tillämpas.

4C. Skydd av badvatten	Recipientens känslighet		
	3. Mindre känslig	2. Känslig	1. Mycket känslig
Allmän badplats*	Ej nära allmän badplats	-	Nära allmän badplats

* Med allmän badplats avses de badplatser som omfattas av kommunens kontroll av badvattenkvalitet. Med "nära allmän badplats" avses ett sådant avstånd där ett utsläpp av avloppsvatten kan medföra risk för att badvattenkvaliteten vid badplatsen försämras.

4D. Skydd av miljö kvalitet	Recipientens känslighet		
	3. Mindre känslig	2. Känslig	1. Mycket känslig
Ytvattenstatus avseende totalfosfor och tungmetaller – Naturvårdsverkets Handbok 2007:4	Måttlig status	God status & Otillfredsställande status	Hög status & Dålig status

Obs: Högsta enskilda klassningen i tabellerna 4A till 4D är styrande för totalbedömningen av recipientens känslighet.

Vägledande principer

Val av lösning

Välj bästa lösningen i varje enskilt fall

En VA-anläggning ska utgöras av den för det aktuella området miljömässigt och ekonomiskt bästa lösningen i ett långsiktigt perspektiv. Detta gäller allmän, gemensam såväl som enskilda VA-anläggningar. Detta innebär att anslutning till befintligt nät för vatten respektive avlopp såväl som lokalt placerade lösningar kan vara aktuella oavsett huvudmannaskap.

VA-anläggningens omfattning styrs av behovet

En allmän VA-anläggning ska vid ny bebyggelse omfatta både dricksvatten- och avloppsförsörjning.

Vid befintlig bebyggelse ska anläggningens omfattning avgöras från fall till fall och efter behov. Nuvarande och troligt framtida behov av både vatten- och avloppsförsörjning inom den aktuella bebyggelsegruppen bör vara styrande. En gemensam lösning kan därför omfatta:

- Endast avlopp (enskild vattenförsörjning på fastighetsnivå)
- Både vatten och avlopp

För hantering av dagvatten, se ”Riktlinjer för dagvattenhantering i Norrköpings kommun”.

Vem som bygger beror på omständigheterna

Ansvar för valet av metod, anläggningens omfattning och det faktiska anläggandet kan variera beroende på bland annat typ av område enligt Tabell 3 ”Bedömning av ansvar för VA-utbyggnad”:

1. Huvudmannen bygger – **Klass 1**
2. Fastighetsägarna bygger gemensamt – **Klass 2**

Finansiering

Kostnaden för att ordna VA-försörjning inom aktuella områden finansieras på olika sätt beroende på vem som bär ansvaret för åtgärden. Följande typfall finns:

1. När VA-huvudmannen ordnar VA-försörjning

I områden som tillhör grupp 1 enligt **Tabell 3**. ”Bedömning av ansvar för VA-utbyggnad” ska VA-försörjningen ordnas genom en allmän VA-anläggning. För att finansiera anläggning och drift av en sådan anläggning har huvudmannen två typer av avgifter att tillgå:

- **Anläggningsavgift:** - engångsavgift för täckande av en kostnad för att ordna en allmän VA-anläggning.

Om kostnaden att ansluta en eller flera fastigheter i beaktansvärd omfattning avviker från anslutningskostnaderna inom övriga VA-verksamhetsområdet ska särtaxa tas ut i enlighet med riktlinjer beslutade av kommunfullmäktige.

- **Brukningsavgift:** - periodisk avgift för täckande av drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra kostnader för en allmän VA-anläggning som inte täcks av en anläggningsavgift.

Fastighetsägare i områden enligt ovan har möjlighet att själva ordna VA-försörjning i en gemensamhetsanläggning om man inte anser sig nöjda med den av kommunen presenterade tidplanen. I sådana fall ska finansiering ske enligt punkt 2, nedan.

2. När Fastighetsägare gemensamt ordnar VA-försörjning

I områden som tillhör grupp 2 enligt **Tabell 3**. ”Bedömning av ansvar för VA-utbyggnad” ska VA-försörjningen ordnas gemensamt av fastighetsägarna. I syfte att underlätta fastighetsägarnas arbete ska kommunen utan kostnad för fastighetsägarna erbjuda VA-rådgivning innefattande följande tjänster:

- Information och rådgivning om VA-huvudmannens standard för VA-anläggning avseende miljöprestanda, teknik och dokumentation.
- Stöd vid bildande av lämplig organisation för anläggande och drift av VA-anläggningen.
- Konsultstöd för framtagande av principförslag till VA-försörjning.

Anläggande och drift av VA-anläggningen finansieras sedan av fastighetsägarna själva.

Ta över och allmänförklara anläggningar

VA-huvudmannen ska vara skyldig att, på samfällighetsföreningens begäran, överta huvudmannskapet avseende sådana anläggningar som enligt dessa riktlinjer skulle omfattats av allmän VA-anläggning, grupp 1 enligt tabell **Tabell 3**. "Bedömning av ansvar för VA-utbyggnad". Vid övertagandet har VA-huvudmannen särskilda föreskrifter för hur detta ska ske.

Om anläggningen anlagts i enlighet med VA-huvudmannens upprättade standard för VA-anläggning, ska anläggningen övertas utan kostnad. Har anläggningen byggts, skötts eller underhållits på ett sätt som inte lever upp till denna standard får VA-huvudmannen vid övertagande ta ut en avgift som motsvarar kostnaden för de åtgärder som bedöms nödvändiga för uppgradering av anläggningen. Avgiftens storlek bestäms efter besiktning i varje enskilt fall. En alternativ lösning kan vara att verksamhetsutövaren först uppgraderar anläggningen till motsvarande standard innan ett övertagande kan bli aktuellt.

Konsekvensbeskrivning

Miljökonsekvenser

Känsliga recipienter skyddas och föroreningsbelastningen minskar

Genom att riktlinjerna prioriterar åtgärder i områden där recipienterna är känsliga får man snabbt positiva effekter där de är som mest angelägna. Känsligheten baseras på fyra olika faktorer; naturvärde, dricksvatten, badvatten samt miljö kvalitet, som tillsammans bedöms ringa in de viktigaste recipienterna.

Genom att riktlinjerna också är tänkta att underlätta utbyggnaden av VA-försörjning, oavsett huvudmannskapet, kan vi också snabbare åstadkomma en minskning av den totala föroreningsbelastningen via avloppsvatten. Detta medför i sin tur att vi tar viktiga steg på vägen mot att uppnå god ekologisk och kemisk vattenstatus i sjöar och vattendrag.

Höjd kompetens hos verksamhetsutövare

Riktlinjerna innebär att kommunen får ett stabilt och konsekvent system för att avgöra i vilka områden som VA-frågorna behöver lösas i ett större sammanhang. Den nivå som vi i riktlinjerna har valt att lägga oss på innebär i praktiken att VA-huvudmannen ansvarar för att anordna VA-försörjningen i ett antal bebyggelsegrupper där de boende enligt gällande praxis har fått lösa sina VA-problem genom gemensamhetsanläggningar. Miljömässigt innebär detta att dricksvatten- och avloppsanläggningar som betjänar många hushåll och/eller ligger i känsliga områden kommer att byggas och drivas av människor som har kompetens och erfarenhet för ändamålet. Detta kommer i sin tur att innebära en högre standard på berörda anläggningar och minskade risker dels för att boende erbjuds dricksvatten med otillräcklig hygienisk standard och dels för skadliga utsläpp.

Samordning av kravbilden

Riktlinjerna innebär också att gemensamma krav i högre grad kommer att tillämpas vid bedömningen av avloppsanläggningar i kommunen. VA-huvudmannens standard för hur en VA-anläggning ska projekteras och byggas kommer att skärpa kraven på utförandet.

Dessa skärpta krav kommer också att ställas där de behövs som bäst genom att VA-huvudmannen kommer att bygga och driva anläggningar i områden med högst bebyggelsestryck och de känsligaste recipienterna.

Även vid miljömyndigheternas bedömning i samband med prövning av olika typer av anläggningar kommer riktlinjerna att vara styrande mellan höga krav och mycket höga krav. Genom att riktlinjerna erbjuder en modell för värdering av recipientens känslighet kommer de alltså att få genomslag

för bedömning av lämplig kravnivå även för anläggningar som inte byggs av VA-huvudmannen utan i enskild regi för enstaka eller flera fastigheter.

Vatten- och avloppsförsörjningen kan säkerställas för fler

Dricksvatten är vårt utan konkurrens viktigaste livsmedel. För de flesta kommuninnevånare är det redan idag kommunen som ansvarar för VA-försörjningen både vad gäller tillgänglighet och kvalitet. Riktlinjerna innebär att VA-huvudmannen i framtiden kommer att bära detta ansvar i fler områden än vad som är fallet idag.

I många av kommunens omvandlingsområden utgör förekomsten av många enskilda vattentäkter i kombination med en ständigt högre sanitär standard en risk för överutnyttjande av vattenresursen med brist eller saltvatteninträngning som följd. Är reningen av avloppsvatten dessutom bristfällig finns också risk för förorening av vattentäkterna och recipienten. I sådana områden utgör gemensamma lösningar för vatten- och avloppsförsörjningen och då i flera fall i VA-huvudmannens regi den enda möjliga lösningen. Oftast krävs då också att man hanterar både vatten- och avloppsfrågorna när en utbyggnad av VA-försörjning studeras.

Ekonomiska konsekvenser

Klarare ekonomisk ansvarsfördelning

Tidigare har närheten till befintligt VA-nät spelat en stor roll för vilka bebyggelsegrupper som kunnat erbjudas allmän VA-försörjning. Riktlinjerna innebär ett tydligt steg bort från detta synsätt och bygger istället på en värdering av respektive områdes faktiska förutsättningar. Detta innebär att både kommunen såväl som boende i bebyggelsegrupper kan ge och få besked om vilken lösning som är aktuell. Systemet blir mer förutsägbart men också rättvisare och bättre anpassat till behoven ur ett miljöperspektiv.

Kostnadsneutralt för kommunen och VA-huvudmannen

För den kommunala organisationen och VA-huvudmannen innebär de förslagna riktlinjerna att vissa områden, som enligt nu gällande praxis hade fått sin VA-försörjning ordnad genom fastighetsägarnas försorg, istället byggs ut av VA-huvudmannen. Genom en aktiv användning av särtaxor för både anslutnings- och brukandeavgifter bör detta dock inte medföra några ökade kostnader för vare sig kommunen, VA-huvudmannen, VA-kollektivet eller skattekollektivet. Däremot kan det bli nödvändigt att tidigarelägga investeringar.

Något dyrare för den enskilde

Den aktiva användningen av särtaxan kan dock komma att innebära ökade kostnader för enskilda fastighetsägare i områden där utbyggnadskostnaden är väsentligt högre än den genomsnittliga nivån i kommunen.

Likaså kan riktlinjerna innebära något ökade kostnader för den enskilde som bor i områden där ansvaret för VA-försörjning ändras som en följd av riktlinjerna. Det finns främst tre skäl för denna kostnadsökning.

- När VA-huvudmannen bygger handlas den projektering och utförande, som inte utförs av egen personal, upp enligt lagen om offentlig upphandling. Detta kan, för vissa mindre projekt, innebära en fördyring till följd av tvingande administrativa krav. Samtidigt har kommunen, som en stor aktör, ofta bra priser och avtal vilket verkar i motsatt riktning.
- I områden där VA-huvudmannen bär ansvaret måste anläggningarna enligt riktlinjerna byggas enligt VA-huvudmannens standard. Denna syftar till att säkerställa funktion och miljöprestanda i ett långt tidsperspektiv och innebär sannolikt en högre ambitionsnivå än motsvarande anläggning byggd helt i enskild regi.
- När VA-huvudmannen bär ansvaret för utbyggnad av VA-försörjning kan inte eget arbete och personliga kontakter nyttjas i utförandet på samma sätt som är fallet när anläggningar byggs i enskild regi.

Förändrade arbetssätt för VA-huvudmannen

Under senare år har VA-huvudmannen arbetat aktivt för att minska antalet anläggningar genom att ansluta fler områden till befintliga vatten- och avloppsreningsverk via överföringsledningar. Områden som har bedömts ligga på ett alltför långt avstånd från sådana verk eller lämplig anslutningspunkt till nätet har inte kommit ifråga för anslutning. Dessa har istället varit hänvisade till gemensamhetslösningar i enskild regi med kommunalt stöd genom VA-rådgivningen.

Genom förslaget till riktlinjer ska inte längre ett områdes läge i förhållande till befintligt VA-verksamhetsområde spela någon roll vid bedömningen av ansvarsfrågan. Detta kommer i praktiken innebära att VA-huvudmannen kommer att tilldelas ansvar för utbyggnad av VA-försörjning i områden där överföringsledning till befintligt verk inte är lämpligt. Det kan röra sig om alltför långa avstånd, svåra geologiska förhållanden eller andra omständigheter som gör en överföringsledning orimligt kostsam. Det kan också röra sig om områden som bedöms särskilt lämpade för lokala lösningar.

Oavsett anledningen, så innebär riktlinjerna att VA-huvudmannen på några års sikt kommer att äga och driva även mindre vatten- och avloppsreningsverk. Detta innebär i sin tur behov av ett något förändrat arbetssätt och breddad kompetens till att omfatta även andra tekniska lösningar än de som idag finns i verksamheten.

Sociala konsekvenser

Riktlinjerna presenterar en modell för hur samspelet mellan fysisk planering, bygglovprövning och VA-försörjning ska hanteras. I flera av de områden som varit aktuella för allmän VA-försörjning har arbetet med detaljplanering tidigare varit styrande för tidplanen. Riktlinjerna slår fast att om det inte finns behov av fysisk planering kan VA byggas utan att detaljplan först upprättas. Detta innebär att VA-försörjning kan komma till stånd snabbare inom vissa områden.

Genom att fysisk planering då endast kan reserveras till sådana bebyggelsegrupper där det föreligger ett behov av en ny eller förändrad detaljplan kan man också förvänta sig att denna planering kan genomföras med ett något högre tempo.

Sammantaget bör riktlinjerna i kombination med en aktiv användning av särtaxa kunna innebära att VA-försörjning i bebyggelsegrupper kan ordnas snabbare än i dag. Boende i sådana områden kan därmed få möjligheter att ha en högre VA-standard utan att orsaka negativa miljöeffekter.